

DOMMERARBEID I KLUBB

DOMMERARBEID SATT I SYSTEM

handball.no

Norges
Håndballforbund

INNHOLD

A1: HVORFOR TRENGER KLUBBEN
EN DOMMERKONTAKT?

A2: HVEM ER DU SOM DOMMERKONTAKT?
Hvilke forutsetninger bør du ha for å lykkes?

A3: HVA GJØR EN DOMMERKONTAKT?

B1: HVORDAN ER NHFS DOMMERUTDANNING-
OG UTVIKLINGSTILBUD?

B2: HVORDAN KAN VI MOTIVERE VÅRE MEDLEMMER
TIL Å TA DOMMERUTDANNING?

B3: INFORMASJON OM DOMMERE

C: VOÍKTIGE DOKUMENTER

GODE DOMMERE SKAPES I KLUBBENE

Dommerutviklingen må være i fokus både i klubb og region.

Klubbene har et ansvar for å finne frem gode dommeremner. Har ikke klubben gjort den delen av jobben, nytter det ikke å stå først i klagekoret som syter over «dårlige dommere».

Klubbaktiviteten og regionale ressurser skal utvikle dommeremnene slik at vi får både den kvantitet og den kvalitet som er nødvendig for å avvikle kamper på alle nivåer med kompetente dommere.

Klubbene har ansvar for rekruttering og for å ta vare på dommerne som en positiv del av sine aktiviteter.

LYKKE TIL!

Verdier

Norsk håndball skal bygge på og kjennetegnes ved: Den enkeltes stolthet og engasjement gjennom verdiene Begeistring, Innsatsvilje, Respekt og Fair Play på og utenfor banen.

BEGEISTRING

- For Norges Håndballforbunds posisjon og samfunnsoppgaver
- For andres innsats for norsk håndball
- I egen utøvelse av oppgaver for norsk håndball

INNSATSVILJE

- I gjennomføringen av oppgaver en har påtatt seg for norsk håndball som tillitsvalgt og ansatt, som trener, utøver og dommer

RESPEKT

- For organisasjonens lover, regler og beslutninger
- For hverandre som medlemmer, utøvere, trenere, dommere og ledere
- For hverandres meninger og synspunkter

FAIR PLAY

- I utøvelsen av spillet
- I utøvelse av alt arbeid for organisasjonen som tillitsvalgt, ansatt og utøver

PROFIL FOR DE FIRE AKTIVITETSNIVÅENE:

- Barn og foreldre
- Tenåringer
- Topphåndball
- Mosjon og bredde

VI TRENGER DEG!

Engasjerte personer utvikler idretten vår videre.

Vi håper du har sagt ja til å være dommerkontakt fordi du vil være med på å heve nivået blant våre dommere, og at du etter sesongen mener du har hatt utbytte av den jobben du har gjort.

Hvert år ser vi mange nye dommere som fulle av forventinger debutterer i sin nye rolle. Inngangen til karrieren som dommer kan imidlertid være svært forskjellig. Noen begynner å dømme fordi de har lyst, andre trenger ekstra lommepenger, mens andre er blitt overtalt til å prøve seg for at klubben deres skal fylle dommerknoten eller slippe gebyrer.

DOMMERARBEID I KLUBB INNEHOLDER:

A ARBEIDSBESKRIVELSE

Her finner du en beskrivelse av hva arbeidet som dommerkontakt innebærer.

B BRUKERVEILEDNING

Her finner du hvilke verktøy og muligheter du har for å gjøre en god jobb.

C VIKTIGE DOKUMENTER

Her setter du selv inn diverse skriv, informasjon fra regionen, andre dokumenter og notater som kan gjøre ditt dommerarbeid enklere og best mulig for alle innenfor idretten.

HERKAN DU SAMLE ALT SOM KAN HJELPE DEG:

Tips om ideer til hvordan du kan gjøre arbeidet som dommerkontakt

- Regler og reglement fra både region og forbund
- Kurs og samlinger
- Informasjon fra klubb og region
- Egne notater

DOMMERE ER SOM SPILLERE – KLUBBENS ANSVAR

A.

ARBEIDSBESKRIVELSE

A1: HVORFOR TRENGER KLUBBEN DIN DEG SOM
DOMMERKONTAKT

A2: HVEM ER DU SOM DOMMERKONTAKT?

A3: HVA GJØR EN DOMMERKONTAKT?

HURTIGGUIDE FOR DOMMERKONTAKT:

Dommerkontakten har utvilsomt en viktig rolle, og med mange mulige oppgaver som skal, kan og bør utføres i løpet av en sesong.

SKAL OPPGAVER:

- Dommerpåmelding
 - Sørge for at alle dommere og dommerutviklere er påmeldt og har godkjent innen fristen.
- Dommerutdanning
 - Tilbud til nåværende og eventuelle nye dommere
- Nok dommere til å fylle klubbens kvote
 - Alle klubber skal ha et visst antall dommere i forhold til antall påmeldte lag.
- Bekledning til dommerne – sørge for at alle dommer i klubben som dømmer er korrekt antrukket.

BØR VÆRE:

- Sosiale / faglige tilstelninger

KAN VÆRE:

A1

HVORFOR TRENGER KLUBBEN EN DOMMERKONTAKT?

Det er klubbens ansvar å registrere dommerkontakten i sportsadmin (SA) og skal oppdateres slik at korrekt person er registrert i vervet til enhver tid.

Dommerkontakten har en meget viktig funksjon i klubben. Dommerkontakten har ansvaret for klubbens dommere. Ofte lever dommerne i klubbene sitt eget liv og blir sett på som et nødvendig onde for kampsituasjoner, et lite stebarn. Å få endret på dette er en utfordring, og det krever engasjerte mennesker i alle klubber – mennesker som er villige til å jobbe med noe av det viktigste i håndballen, nemlig å bidra til at dommere, spillere, trenere, lagledere og miljøet for øvrig spiller på lag.

En dommerkontakt bør alltid tenke:
«Hva er håndball uten dommere?»

Markedsføring er stikkordet, budskapet til alle deler av egen klubb bør være hvor viktig del av håndballen dommerne er. På den måten vil alle håndballelskere i det ganske land få gleden av en stabil og god dommerstand som ledere på håndballkamper på en solid og rettferdig måte.

- Det er lett å se på dommerne som motstandere istedenfor de som skal lede og sørge for rettferdighet i spillet. Avgjørelser skal tas i løpet av en brøkdel av et sekund, mens vi spillere, trenere og publikum har bedre tid til å tenke over situasjonene. Det bør utvises større respekt og ydmykhet fra alle kanter, og klubbene må satse mer bevisst på dommerutvikling. Da først kan vi nå et felles mål om rettferdighet og underholdende håndballkamper.

Terje Refsnes

A2 HVEM ER DU SOM DOMMERKONTAKT?

EN DOMMERKONTAKT FORTELLER:

- De siste årene har vist en utvikling i dommerarbeidet som det har vært morsomt å være med på. Både klubbens styre, utvalg, trenere og spillere har i disse årene økt sitt fokus på dommerarbeidet. Dette har klart kommet klubben

generelt til gode gjennom en jevn og god utvikling av dommere samt at holdningen til kampledere i dag er langt mer positiv enn tidligere. Gjennom økt status i klubben har dommerne oppnådd en rolle hvor de i dag føler seg betydningsfulle for klubben på lik linje med spillerne. Det gir et stabilt og godt dommerteam til det beste for klubben totalt sett. Dette kommer også regionenes øvrige klubber til gode ved at de får besøk av oppdaterte og interesserte kampledere til sine arrangementer rundt om i hallene.

- Etter at klubbene i områdene startet et samarbeid, har jeg som dommerkontakt også blitt kjent med personer i naboklubber, noe som gjør det enklere å få til et bedre samarbeidsklima klubbene imellom. På dommersiden har vår region etablert områdemøter, et forum som bidrar til at alle dommerkontakter i området kan treffes ut i fra egen møteplan for å lære av hverandre og bli bedre kjent. Dette gjør det enklere å spørre om hjelp, for eksempel ved behov for støtte ved dommerforfall, samarbeid i forbindelse med arrangementer eller ganske enkelt om man trenger tips til løsninger av administrativ art. Saker jeg slet med da jeg var helt fersk

dommerkontakt kan jeg nå løse ved å ta kontakt med andre.

Områdemøtene betyr at dommersiden har fått et forum som kan utvikles med tanke på klubbenes behov på dommersiden med aktivitet så nær utøver som mulig. Alle er enige om at jobben blir morsommere gjennom felles aktiviteter, og at vi gjør ting i felleskap, og at vi sammen bidrar til en felles kultur for dommerne i området.

HVILKE FORUTSETNINGER BØR DU HA FOR Å LYKKES?

- Du er interessert i å bidra til utviklingen av klubben din.
- Du liker å være sammen med mennesker – unge og eldre.
- Du synes det er gøy å motivere andre.
- Du er systematisk og liker å holde orden.
- Du trenger ikke være håndballekspert.

**FORANKRING, MOTIVERING
OG DIALOG ER VIKTIGE FOR
Å FÅ FREM GODE DOMMERE**

A2 HVA GJØR EN DOMMERKONTAKT?

Som en helt ny dommerkontakt i klubben din er det sikkert en hel del du er usikker på. Du lurer gjerne på ting som:

- Hva skal jeg gjøre?
- Hvordan gjør jeg det?
- Hvem skal jeg snakke med?
- Hva har jeg egentlig ansvar for?
- Hvordan fungerer systemet?

Svarene skal du finne i dette heftet.

Er det noe du lurer på og ikke får svar på, ta kontakt med ditt regionskontor.

Sørger du selv for å komplettere permen etter hvert som du mottar saker og informasjon fra klubb eller region, har du det beste utgangspunktet for å gjøre en god jobb som dommerkontakt.

Ved sesongstart får du på dommerdagboken til klubben i Turneringsadm (TA) oversikt over klubbens dommere som skal dømme kommende sesong. Her finner du forhåpentligvis mange ressurspersoner som du kan ta kontakt med, og som kan hjelpe deg i ditt arbeid som dommerkontakt, for eksempel som fagressurser for vedlikehold og utvikling av yngre/ferske dommere.

Skal du lykkes som dommerkontakt i klubben din, er det viktig at du samarbeider med alle interessegrupper. Foruten dommere gjelder det både styret, og den sportslige ledelsen, trenere, spillere, foreldre og – ikke minst utdanningsdriveren i klubben.

Dommere er en viktig forutsetning for at håndballidretten skal ha utviklingsmuligheter, og for at kamper skal kunne gjennomføres på forsvarlig vis. Dessverre er frafallet av yngre dommere svært høyt. En av de viktigste årsakene til dette er manglende oppfølging og veiledning av nye dommere i klubben.

Trening med feilretting i trygge miljøer gir fremgang for spillere. Kampaktiviteten kommer som en prøve på det de gjør på trening. Ettersom det er nettopp trening og tilbakemeldinger over tid som skaper spillerutvikling, så må vi ikke tro at det samme ikke gjelder dommere også.

Dersom spillere i en klubb hadde hatt det samme tilbudet som dommerne har i mange klubber og regioner, ville de neppe blitt værende i klubben. Hvordan kan vi forvente at dommerne skal reagere annerledes?

- Spilleforståelse, myndighet og ydmykhet utgjøre essensielle egenskaper hos en dommer. For å oppnå dette må man bygge selvtillit, og det er derfor nødvendig med støtte i et miljø som verdsetter dommergjerningen. Klubbene har et ansvar for både spillere og dommere.

Vi innrømmer at treningstilbudet ofte ikke er tilfredsstillende for dommerne i klubben vår. Kan vi da klage over dommerforfall eller svake dommerprestasjoner?

Skal vi lykkes med vedlikehold av dommere og samtidig heve kvaliteten på prestasjonene, må vi plassere ansvaret for dommerutviklingen der det hører hjemme.

Regionene har ansvaret for å tilrettelegge forholdene for dommeraktivitet i klubbene. Dette innbefatter kurs og andre utviklingstiltak samt å sørge for et dommeroppsett som gir dommerne utfordringer på riktig nivå.

Klubbene må ta ansvar for å rekruttere nye dommere samt for dommernes trening og utvikling. Videre må de legge til rette for at dommerne føler seg som en viktig del av klubben. Klubbene har også ansvaret for at miljøet i kampsituasjonene er slik at dommerne kan føle trygghet og trivsel i rollen som kampleder.

Det anbefales at dommerkontakten har møterett i klubbens styre. Slik holdes klubben oppdatert også om dommernes situasjon. Samtidig får klubben bedre anledning til å ta like mye hensyn til dommerne som til klubbens øvrige medlemmer.

DOMMERKONTAKTENS ANSVAR

Tilrettelegger for faglige og sosiale aktiviteter;

- «byttemøter» ved hvert oppsett (klubb/område)
- videreutdanning
- utviklingsgrupper
- deltakelse på turneringer
- etc.

Rekruttere, utvikle og beholde dommere;

- internmarkedsføring i egen klubb
- miljøskapende tiltak

Være ansvarlig for at klubbens dommere møter til oppsatte kamper;

- etablere rutiner for oppfølging av klubbens dommere

Være ansvarlig for at forfall til kamper skjer etter regionens bestemmelser;

- gjøre seg kjent med regionens rutiner for dommerarbeid

Gi beskjed til regionskontoret om endringer;

- gjøre seg kjent med regionens rutiner

Delta på regionens

dommerkontaktsamlinger/ møter;

- følge med på informasjonen som sendes ut
- bidra i dommerarbeidet i eget område

Uten dommer, ingen kamp!

- Vi tenker ikke ofte nok på hvor viktig jobben til de svartkledde er for idretten vår. Uten dommere hadde det faktisk ikke blitt noen kamper. Og på lik linje med at spillere kan gjøre feil, kan også dommerne ha slike menneskelige trekk.

OPPLÆRING

Noe av det første du bør gjøre som ny dommerkontakt, er å melde deg på en dommerkontaktsamling dersom din region arrangerer dette. Her vil du lære mye om dommerens situasjon, få oppdatert informasjon til bruk i arbeidet som dommerkontakt og ikke minst etablere kontakter med personer som kan være behjelpelig i den nye jobben din. Ved å delta på slike samlinger får du også mulighet til å formidle ditt syn på viktige spørsmål vedrørende dommere og dommerutviklere. Slike samlinger er også meget sosiale. Ta kontakt med din region for informasjon.

Dommerkontakten i en klubb er minst like viktig som en trener/lagleder/oppmann.

Dommerkontakten skal være bindeleddet mellom klubb og region og bidra til at klubbens dommere blomstrer og utvikler seg i et trygt miljø til å bli stabile kampledere. Som dommerkontakt skal du bidra til at de får ta del i et godt klubbmiljø fra de er nyutdannede til du kanskje ser de igjen som elitedommere i Norge.

Jobben som dommerkontakt blir akkurat så omfattende som du gjør den til. Det absolutt nødvendige arbeidet er å administrere dommere for å oppfylle

kvoten innen fristen (som settes av regionen) og delta på samlinger. Utover dette kan du på ulike måter bidra til å ivareta miljøet for dommere i klubben. Sørger du for trivsel, vil du få igjen for det på lang sikt. Du vil oppnå stabile og gode dommere i klubben din, og du vil kunne kjenne igjen «dine dommere» både regional, nasjonalt og kanskje etter hvert også internasjonalt.

En oversikt over hvem som er klubbens dommere, er lurt å ha. Snakk med dommerne før sesongen starter, slik at du også kan lage deg en oversikt over hvilke andre engasjementer og gjøremål de har tatt på seg.

Hvis ikke klubbene sørger for dette, vil håndballen på regions- og landsplan i løpet av kort tid stå tilbake med altfor få dommere. Dette viser hvor viktig det er med et godt og stabilt miljø som motiverer både ferske og rutinerne dommere til kvalifisert kampledere.

Innkall til dommermøte umiddelbart etter at dommeroppsettet for en periode er publisert. Gå gjennom oppsettet sammen med dommerne, og sjekk at alle kan dømme de kampene de er oppsatt til.

HUSK! Bytte av kamper skal kun skje av dommere på samme nivå eller over – aldri på nivået under! Dette er for å skjerme dommere fra kamper de ikke har kompetanse til å dømme, og det er viktig hvis du vil beholde dommerne.

NB!

Start neste sesongs forberedelser når inneværende sesong starter, rekrutter tidlig, sørg for at dommerne i barnehåndball får treningskamper og mange nok barnekamper med veiledning før de meldes på som dommere, og du vil se resultatene av arbeidet ditt allerede her.

HANDLINGSPLAN/BUDSJETT

Det anbefales at du jobber for at dommere i klubben får en egen handlingsplan og et eget dommerbudsjett. Dette bidrar til at dommersaker blir satt på kartet i klubben, og at dommerne inkluderes i klubbmiljøet. Handlingsplanen bør gjelde utstyr, samlinger, kurs/utdanning samt hvordan klubben tenker å ivareta sine dommere.

På neste side er noen eksempler på budsjettposter; utstyr, kurs, samlinger, rekruttering, sosialt, lisenser, diverse. Det er viktig å legge merke til at dette kun er forslag til budsjett for dommere i klubben. Noen av postene er normale, mens andre poster er opp til hver enkelt klubb å ta avgjørelsen på.

OMRÅDESAMARBEID

Regionen er inndelt i områder. For at alle dommerkontakter, dommere og dommerutviklere skal kunne ha et så nært forhold til hverandre som mulig, anbefales det at klubbene innenfor de enkelte områdene inngår et samarbeid.

Et områdearbeid bidrar til at naboklubber kan utveksle kunnskap, gå sammen om kurs og felles arrangementer og virke sammen for å etablere et godt miljø på tvers av klubbene.

Når kampoppsett og dommeroppsett foreligger, kan det være fornuftig å arrangere et fellesmøte mellom klubbene hvor dommere kan bli kjent med dommermiljøene i andre klubber.

HVEM KAN REKRUTTERES TIL DOMMERE?

- Tidligere spillere
- Tidligere dommere
- Spillere og trenere i klubben
- Foreldre
- Dommere fra andre idretter
- Bedriftsdommere

Tenk alltid i et lengre perspektiv. Det som gjøres i dag, vil du, klubben, regionen og ikke minst dommerne selv ha nytte av i fremtiden!

Dersom du ønsker innspill for å styrke dine muligheter til å gjøre en best mulig jobb, eller ønsker innspill for å styrke dine muligheter til å gjøre en best mulig jobb som dommerkontakt, kan du henvende deg til regionskontoret. Her kan du be om materiell, tips og ideer som kan hjelpe deg. Det er utarbeidet materiell både om det å veilede og det å utvikle et trygt og godt dommermiljø.

Let etter de riktige typene når du skal rekruttere dommere. Vær aktiv i området. Bruk området positivt til beste for alle i handballen i din region.

EKSEMPEL PÅ BUDSJETT

Post	Kostnad	Forklaring
Dommerdrakter		Ligger på ca 500 - 1.000 kr pr drakt
Dommersshorts		Ligger på ca 500 kr per shorts
Sko		Avhengig av type sko
Overtreksdress		Helst uten klubbens navn (nøytral)
Diverse rekvisita		Fløyter, kort ect.
Sosiale aktiviteter		Avhengig av aktivitet
Dommersamling		Klubbens andel av dommersamling/ regelkvelder
Impulssamling		Frivillig - klubben får regningen når dommere melder seg på
Kurs		Dommer Barnehåndball, dommerkurs Trinn I, Trinn II og ev Trinn III

FØLGENDE KAN

Post	Kostnad	Forklaring
Kontrakter dommere*		Avhengig av hva slags kontrakt som blir valgt. Her er det mange forskjellige varianter som benyttes i klubbene.
Kontrakt dommerkontakt**		Utgiftsdekning av utlegg dommerkontakt har i sitt verv
Lisenser		Avhengig om klubben betaler dette eller ikke.

* Forpliktelser mellom klubb og dommer

** Kontrakt som gir dommerkontakten utgiftsdekning ved bruk av mobil evt andre utlegg som vil være naturlig at vedkommende har i sitt verv. Bruk av mobil er et naturlig medium for dommerkontaktene.

FORSLAG TIL PLAN FOR DOMMERARBEID I KLUBB

Uavhengig av om man kaller det handlings-, strategi eller dommerplan er klubben avhengig av å få ideer, tanker og arbeidsoppgaver ned på et papir. Videre er det viktig at man og tenker gjennom hvordan man skal benytte seg av dokumentet i fremtiden.

Vi vil her komme med punkter som kan være en del av klubbens styringsdokument for dommerarbeidet i klubben. Hva man som klubb mener bør være med er opp til klubbens styre og evt. dommerutvalg.

VISJON

Hvordan ønsker vi at klubben skal se ut i fremtiden?
Kan og beskrives som «drømmen».

KLUBBIDÈ

Hvem er vi til for?
Hvem er det vi henvender oss til?

Både visjonen og klubbidèen avhenger av hverandre, og er overstyrende for alt arbeid i klubben.

MÅL

Hvordan skal vi nå visjonen vår? Hvordan sikrer vi at vi er til for de vi ønsker å tilby en aktivitet? Klubben bør bruke god tid på å utvikle målene man setter seg for å sikre at de er akseptert og realistiske.

DELMÅL

Mer konkrete mål med tydeligere arbeidsoppgaver og tidsrammer.

HOLDNINGER

Hvordan har vi det i vår klubb?
Hvordan forholder vi oss til hverandre, både innad og utad?
Sidestilles dommere og spillere i klubben?

KRAV TIL DOMMER

Hvilke krav setter klubben til dommerne?
Fremfor å forvente uten å kommunisere er det ønskelig at dette både gjøres kjent muntlig og skriftlig.

KRAV TIL KLUBB

Hva kan dommerne forvente av klubb?
Hvilken funksjon og rolle har klubben ovenfor klubbens dommere?

KLUBBVETTREGLER

Har klubben utviklet et sett av klubbvettregler?
En liten kardemommelov som man som medlem av klubben forventes å følge?

UTDANNING/KURS FOR DOMMERARBEIDET – OFFISIELL OG UOFFISIELL

Skal man skape utvikling er man avhengig av å videreutvikle dommerne i klubben.
Formell: Klubben må ta stilling til hvorvidt klubben betaler og støtter opp om videreutdanning av dommere. Offisielle dommersamlinger fra regionen er et typisk eksempel.
Uformell: Klubbene bør avholde egne dommerkvalder hvor man tar opp temaer, dømmer på treninger og sikrer et godt dommermiljø for de som er interessert i å videreutvikle seg og bli bedre – dette på lik linje som klubbens spillere.

DOMMERENS ROLLE

Hvordan er dommerens rolle i klubben – hvordan kommuniseres det til resten av klubben?
Hvordan sikrer man at dommerne blir en like naturlig og sentral del av klubben som spillerne?
Klubben bør ha en plan for informasjonsarbeidet rundt dette.

ØKONOMI/BUDSJETT

Hvilke rammer ligger til grunn for dommerarbeidet i klubben?
Hvordan jobber vi med dommerarbeidet i klubben
Hvordan rekrutterer vi nye dommere, og hvordan holder vi på de dommerne vi har?
Utvikling, mentorordning, riktig dommerkontakt.

SAMARBEIDSMODELLER

Det er en klar trend at klubber samarbeider seg imellom med dommerarbeidet. Både på dommerkvoter og når det gjelder utvikling og sosiale tiltak. Eventuelt samarbeid bør være langsiktig og godt kommunisert.

SAMLINGER, REGIONALE TILTAK

Alle klubber bør ta stilling til tiltak i regi av regionalt og sentralt ledd, NHF.

DIALOG/KONTAKT REGION

Hvem i klubben er det som har dialogen med regionskontoret? Erfaring viser at god dialog mellom klubb og region sikrer en bedre og mer forutsigbar dommerhverdag.

KLUBBENS ÅRSJUL

Alle klubber bør ha et Årshjul som beskriver driften og viktige oppgaver. I denne planen bør og dommerarbeidet inkluderes. Mange klubber vil være tjent med å ha egne «dommer-hjul» som et arbeidsverktøy for dommerutvalget eller lignende.

ORGANISERING

Hvordan er dommerarbeidet organisert i klubben? Har klubben kun dommerkontakt eller har vi et stort dommerutvalg. Det finnes ingen fasitsvar, det viktigste er at man løser alle oppgaver og sikrer et godt system rundt klubbens dommere.

Hvem taler dommernes sak i klubben?

Har dommerkontakten fast plass, eller møte rett i styret?

ARBEIDSINSTRUKS

Det å ha en arbeidsinstruks for dommerkontakt, mentor, utvikler og utvalg er med på å sikre at arbeidsoppgavene er avklart og vil i mange tilfeller gjøre det enklere å rekruttere personer til verv/arbeidsoppgaver.

FELLESARENAER I KLUBBEN

På hvilke arenaer sikrer vi at dommerne treffes, hvor resten av klubben samles. Dette kan være felles turer, turneringer eller klubbkvelder.

KONTRAKTER

Skal klubbens dommere ha kontrakt med klubben? Hva skal den inneholde? En standardkontrakt for dommere bør eventuelt benyttes.

**NORGES HÅNDBALLFORBUND ØNSKER
DEG VELKOMMEN TIL ET TRIVELIG
DOMMERMILJØ OG ØNSKER DEG LYKKE TIL!**

B.

BRUKERVEILEDNING

- B1: HVORDAN ER NHFS DOMMERUTDANNING OG UTVIKLINGSTILBUD?
- B2: HVORDAN KAN VI MOTIVERE VÅRE MEDLEMMER TIL Å TA DOMMER-UTDANNING?
- B3: HVOR FINNER JEG INFORMASJON OM DOMMERE OG DOMMERKONTAKTER?

B1 HVORDAN ER NHFS DOMMERUTDANNING- OG UTVIKLINGSTILBUD?

DOMMER BARNEHÅNDBALL

Kurset Dommer Barnehåndball er et kurs for nybegynnere som ønsker å finne ut om dømming er noe for dem, før de eventuelt melder seg på Dommer Trinn 1 kurs.

Det er viktig å finne frem til gode dommertalenter for oppmelding som dommer.

– talenter som både er motivert for oppgaven og har en riktig holdning. Samtidig skal/bør de ha god håndballforståelse.

Hvert år sender vi deltagere på kurs for å få dem i gang som dommere. Etter endt kurs kan det ofte se ut som om klubbens ansvar har opphørt. Når kurset er fullført, får dommerne klare seg selv, og mange mener åpenbart at de nå er regionens ansvar.

Det er lett å glemme at dette er umulig for region så vel som for forbund. Klubbene må ivareta sin del av ansvaret og bidra til et eget dommermiljø, dette avhenger av dommerkontakten! Regionsapparatet har riktignok utviklingsansvaret for dommere, men dette har liten verdi uten at klubbene også gjør sin del av jobben med å rekruttere, følge opp og motivere dommerne.

Akkurat som spillere trenger også dommere tid for å utvikle seg, og de trenger utdanning og oppfølging, slik at de mestrer oppgaven sin. Dommerne gjør så godt de kan ut fra den spilleforståelsen de har, og den håndballmessige opplæring de har fått. Husk at dømming på høyt nivå for tidlig skaper usikkerhet og mangel på motivasjon.

DOMMERKURS

Kontakt din region for mer informasjon om dommerkursene, og hvordan dette foregår.

DOMMERUTVIKLERKURS

Behovet for støtte og veiledning av yngre og ferske dommere viser nødvendigheten av å utdanne dommerutviklere. Erfarne dommere og andre som

utdannes til dommerutviklere, er både en ressurs i utvikling av dommere og en avlastning for dommerkontaktene. Regionen skal tilby dommerutviklerkurs hver sesong. Dommere med mer erfaring har også behov for oppfølging og tilbakemelding på sine ferdigheter og hjelp til videre utvikling. Utdanning av dommerutviklere er derfor en prioritert oppgave. Dommerutviklere kan også brukes til å fylle opp klubbens dommerkvote.

Dommerutvikler Barnehåndball (tar hånd om de som går på Dommer Barnehåndball).

Det anbefales at dommerkontakter deler oppgavene sine med en som kan ta ansvaret for de yngste/ferskeste dommerne – en Dommerutvikler Barnehåndball. Dommerutvikler Barnehåndball bør sørge for motivasjon av de nyutdannede og se etter talenter i egen klubb. Det er viktig å skape et miljø rundt dommerne og å være en støttespiller i egen hall når de dømmer sine første kamper.

Dommer Barnehåndball funksjonen er ment å skape muligheter for å rekruttere dommere som på sikt skal bedre dommersituasjonen i klubbene og regionene. Gjennom Dommer Barnehåndball funksjonen ønsker vi at den enkelte skal få sine første dommererfaringer i egen hall, hvor vedkommende føler seg trygg blant venner og kamerater. På den måten kan både unge og eldre nye dommer barnehåndball dommere få en positiv start på en eventuell dommerkarriere. Vi vet at en tøff start har fått mange til å gi opp før de har blitt varme i trøya. Ved hjelp av et godt utdannet støtteapparat som følger opp yngre dommere, kan vi forhindre at frafallet av yngre dommere blir så stort. Det bør alltid være en dommerutvikler barnehåndball til stede i hallen, slik at dommerne har en å støtte seg til i situasjoner som krever det.

SAMLINGER

Både dommere og dommerkontakter skal delta på en samling i løpet av sesongen for å bli oppdatert om regler og nødvendig informasjon.

DOMMERSAMLINGER

Dommersamlinger er obligatoriske for alle dommere som skal dømme. Både for nyutdannede og erfarne dommer har disse samlingene blitt et viktig ledd i videreutviklingen av egne ferdigheter. Her oppdateres alle på regler (eventuelle nye regler) og mottar annen viktig informasjon, slik at de skal holdes oppdatert. Samtidig etableres kontakter og et hyggelig sosialt miljø på tvers av klubbene skapes.

Samlingene arrangeres hvert år. Her oppdateres dommer om eventuelle nye regler og fortolkninger, i tillegg til at erfaringer utveksles og nyttige kontakter etableres både fra egen region og utenfra.

KAMPHONORAR, KILOMETER-GODTGJØRELSE, DIETT.

Se regionens bestemmelser

DOMMERNIVÅ – HVA ER DET?

Alle dommere i NHF er delt inn i dommernivåer. Dommernivåene sier noe om hvilket nivå dommerne får dømme på. Dommerbenevnelsene sier noe om hvilken autorisasjon dommerne har.

- Forbundsdommere dømmer eliteserie, 1. divisjon og 2. divisjon
- Nivå 4/5 omfatter normalt dommere som dømmer 3. divisjon. Dommere på nivå 4/5 er ofte unge, talentfulle dommere som regionen ønsker å satse på.
- Nivå 6-11 omfatter spennvidden fra aspiranter til nedtrappende toppdommere.

DOMMERE SOM IKKE MØTER

Dommere som ikke møter til kamp, og som ikke har godkjent grunn til å utebli, blir ilagt gebyr. Når en dommer ikke møter, plikter arrangøren og begge lags ledere å skaffe ny dommer eller en annen person som kan dømme kampen. Kampene skal i alle tilfeller spilles, og resultatet skal registreres på kampkortet. En eventuell protest må innleveres i henhold til Kamp- og konkurransereglement for NHF. Når dommere ikke møter skal dette noteres på kamprapport.

DOMMERDAGBOK

Alle dommere i regionen er registrert på TA. Her finnes det til enhver tid oppdatert informasjon om dommernes kamper. Eventuelle rapporterte endringer (forfall) oppdateres kontinuerlig. Det er dommernes eget ansvar å følge med på sin dommerdagbok og Min håndball appen, eventuelt i samarbeid med egen dommerkontakt.

SØKE FRITAK

Dommere kan selv søke fritak ved å gå inn på kampen i egen dommerdagbok i TA og trykke på knappen Søke fritak. Dommer må da fylle ut de feltene som står og sende inn. Når det søkes fritak på kamp, så må dommer være klar over at de er ansvarlig for å møte på kamp så lenge kampen ligger i dommerdagboken.

Dommer Barnehåndball	Alle som vil dømme må starte med dette obligatoriske kurset for å begynne med dømning.
Dommerkurs Trinn 1	Dette er et obligatorisk kurs for dommere som ønsker videreutdanning. Det passer for dem som vil prøve seg som dommer eller videreutvikle sin spilleforståelse. Planlegg kursene tidlig, og ta gjerne en prat med naboklubbene, så kan kursene arrangeres som et samarbeid klubber i mellom.
Dommerkurs Trinn 2	Kurs på trinn 2 er for dem som ønsker å få videre for å få større utfordringer. Kurset er for dommerpar og kan også arrangeres som et samarbeid klubber i mellom. Vi ønsker at kursene går over 4 uker og gjerne mandager/ tirsdager. Dag 1 og dag 4 er forbeholdt teori, dag 2 og 3 er delt teori/praksis. Det er fornuftig at dommerkontakten ligger i forkant med motivering av dommerne.
Dommerkurs Trinn 3	Trinn 3 kurset er for dem som vil bli bedre dommere, og som peiler seg inn mot regionens høyeste kamptilbud. Regionen sender ut kursinvitasjon til aktuelle dommere/dommerpar.

DOMMERENS TI BUD

1. LEDEREGENSKAPENE

- Vær både kampleder og medhjelper
- Benytt deg av veileder
- Utnytt mulighetene til kommunikasjon

2. RETTFERDIGHET

- Vær upartisk – upartiskhet er en forutsetning for en god dommerjobb
- Vær upåvirkelig (de beste dommerne er upåvirkelige)
- Ikke vær forutinntatt
- Ikke undervurder en kamp

3. REGELKUNNSKAP

- Regelkunnskap er grunnlaget for å bli en god dommer
- Evne til å tolke situasjoner viser hva en dommer er god for

4. STRENGHET

- Slå ned på usportslig opptreden
- Ikke vent til du får problemer, vær tidlig ute for å forhindre
- Husk at det er noe som heter disk og utelukkelse

5. GODT OMDØMME

- Ikke blås hvis du ikke er sikker
- Ikke gi feilende lag fordeler
- Opptre nøytralt
- Vis spilleforståelse

6. KONDISJON OG ANTREKK

- God kondisjon er en forutsetning. NHF stiller krav
- God dømming krever god bevegelse
- Vær korrekt antrukket (sammen med makker)
- Møt i god tid

7. GODT HUMØR

- Vær bestemt, men det er tillatt å smile
- Bevar roen

8. MOT

- Stå fast på dine avgjørelser
- Unngå kompensasjonsdømming

9. SAMARBEIDSVILJE

- Ha kontakt med øvrige funksjonærer
- Stol på din meddommer
- Må du overdømme, så forklar hvorfor i pausen eller etter kampen

10. LOJALITET

- Kritiser aldri makker i andres påhør
- Kritiser aldri dommerkollegaer i andres påhør
- Bli enige med makker om en linje for kampen, og følg den lojalt opp.
- Stol på at makker gjør sin del av jobben

HVA SKAL JEG SOM DOMMER GJØRE FØR, UNDER OG ETTER KAMP?

- Møt opp i god tid
- Kontroller spillebane og mål
- Varm opp
- Hils på lagledere, spillere og sekretariat
- Bruk notatkortet (draktfarger/hvem startet/sammenlign med makker/kontroller med sekretariatet)
- Kontroller kamprapporten både før og etter kamp.
- Avtal arbeidsfordeling
- Snakk med kropp og fløyte
- Vis retning før du forteller hvorfor
- Vær bevegelig
- Ha fløyta i hånden og kortet i lomma
- Ta oppgaven alvorlig. Alle kamper er like viktige
- Håndball er gøy. Ha humør på banen

SJEKKLISTE FOR DOMMERKONTAKTEN

Sett kryss i den ruten du og aktiviteten befinner dere i.

Tiltak	Ingen aktivitet	Er i farta	Full kontroll	Prioritet	Frist	Budsjett
Rekrutterer nye dommere til Trinn 1						
Motiverer dommere til dommerkurs Trinn 2						
Har kontakt med nye dommerutviklere i klubben som vil gå kurs						
Har avholdt dommermøte i klubben/området						
Har motivert yngre dommere til samlinger - har meldt seg på samling - har sørget for at de stiller						
Har motivert dommere over 18 år til samlinger						
Påmeldt til dommerkontaktsamling						
Miljøkvelder for dommerne						
Turneringer hvor egne dommere er med						
Planer for hvem som skal dømme klubbens barnekamper						
Er dommerbudsjettet og handlingsplanen på plass?						
Er dommerne kledd opp med riktig utstyr?						
Er dommerkontaktene på plass? Hvem forplikter seg til hva?						
Evalueringsmøte med egne dommere umiddelbart etter sesongslutt						

B2

HVORDAN KAN VI MOTIVERE VÅRE MEDLEMMER TIL Å TA DOMMERUTDANNING?

Motivasjon henger sammen med inkludering. Har dommere høy status i klubben, vil flere medlemmer etterspørre dommerutdanning.

For å komme i gang med etableringen av et godt dommermiljø kan man innføre et fast kurs hver sesong for alle J/G 16-18.

NHFS DOMMERUTDANNING

Utdanningsplan for dommere.

Kurs	NHF-kurs Dommer Barnehåndball kurs à 4 timer	NHF-kurs Dommer Trinn 1	NHF-kurs Dommer Trinn 2	NHF-kurs Dommer Trinn 3
Beregnet på	Nybegynnere	Nybegynnere/ personer med fullført Dommer Barnehåndball kurs	Personer som har fullført Dommer Trinn 1. Er for dommerpar.	Talenter med tanke på utvikling av dommere mot øvre region. Må ha fullført Dommer Trinn 2. Er for dommerpar.
Regi	Klubb/område	Klubb/område	Område/region	Region
Tidspunkt/periode	August/september. Så tett opp til seriestart som mulig.	August/september. Så tett opp til seriestart som mulig.	September-desember/ januar-april. 1 kurskveld hver måned. Praksis mellom hvert kurs.	August-april 1 kurskveld hver måned. Praksis mellom hvert kurs.
Deltagere	Meldes på av klubben	Meldes på av klubben	Meldes på av klubben	Egen påmelding etter forespørsel fra regionen
Aktivitetsområde	J/G 9/10/11	J/G 11/12	Regionsserie J/G 13 - 16	

UTDANNINGSPLAN FOR DOMMERUTVIKLERE

Kurs	Dommerutvikler Barnehåndball	Dommerutvikler 1	Dommerutvikler 2	Dommerutvikler 3
Regi	Klubb/område	Klubb/område	Klubb/område/ region	Region
Tidspunkt/periode	Helst i forbindelse med barnekamper	Helst i forbindelse med trinn 1 -og barnekamp- lederkurs	Helst i forbindelse med Trinn 2 kurs	Helst i forbindelse med trinn 3 kurs
Deltakere	Dommerkontakter og interesserte personer	Dommerkontakter og andre ressurspersoner	Dommerkontakter og andre ressurspersoner	Ressurspersoner etter forespørsel fra egen region
Aktivitetsområder	Klubbs barnekamper og veiledning av disse.	Veilede dommere som har fullført barnekamp- lederkurs/ Trinn 1 kurs	Observere dommere i lokale og regionale serier	Observere dommere i lokale og regionale serier

- Gjennom dommer- utdanningen til NHF legges grunnlaget for den fremgangen du som interenasjonal dommer kan oppleve både nasjonalt og internasjonalt.

B3

INFORMASJON OM DOMMERE OG DOMMERKONTAKTER

HVOR FINNER JEG INFORMASJON OM DOMMERE OG DOMMERKONTAKTER?

- Bruk internett
- Gå inn på www.handball.no
- Klikk på Kampaktivitet
- Klikk på «Dommere»

HVOR KAN JEG FÅ SVAR OM JEG HAR SPØRSMÅL?

- Bruk internett
- Gå inn på www.handball.no
- Velg din region
- Kontakt dommerkonsulenten i din region

HVEM KAN HJELPE MEG I ARBEIDET SOM DOMMERKONTAKT?

- Dommerkontakter i andre klubber. Kanskje har naboklubben en dommerkontakt som har lang erfaring, god oversikt over de ulike tilbudene og et godt kontaktnett som du kan benytte deg av?
- Dommerkontakten i området. Flere og flere områder får etter hvert etablert ordninger internt i området og fordelt ansvaret for koordinering av dommeraktivitetene.

Begeistring
Innsatsvilje
Respekt
Fair Play

C.

FORSLAG TIL ORGANISERING I KLUBB

FORSLAG TIL PLAN FOR DOMMERARBEID I KLUBB

Uavhengig av om man kaller det handlings-, strategi eller dommerplan er klubben avhengig av å få ideer, tanker og arbeidsoppgaver ned på et papir. Videre er det viktig at man og tenker gjennom hvordan man skal benytte seg av dokumentet i fremtiden.

Vi vil her komme med punkter som kan være en del av klubbens styringsdokument for dommerarbeidet i klubben. Hva man som klubb mener bør være med er opp til klubbens styre og evt. dommerutvalg.

VISJON

Hvordan ønsker vi at klubben skal se ut i fremtiden?
Kan og beskrives som «drømmen».

KLUBBIDÈ

Hvem er vi til for? Hvem er det vi henvender oss til?

Både visjonen og klubbidèen avhenger av hverandre, og er overstyrende for alt arbeid i klubben.

MÅL

Hvordan skal vi nå visjonen vår? Hvordan sikrer vi at vi er til for de vi ønsker å tilby en aktivitet?
Klubben bør bruke god tid på å utvikle målene man setter seg for å sikre at de er akseptert og realistiske.

DELMÅL

Mer konkrete mål med tydeligere arbeidsoppgaver og tidsrammer.

HOLDNINGER

Hvordan har vi det i vår klubb? Hvordan forholder vi oss til hverandre, både innad og utad? Sidestilles dommere og spillere i klubben?

KRAV TIL DOMMER

Hvilke krav setter klubben til dommerne? Fremfor å forvente uten å kommunisere er det ønskelig at dette både gjøres kjent muntlig og skriftlig.

KRAV TIL KLUBB

Hva kan dommerne forvente av klubb?
Hvilken funksjon og rolle har klubben ovenfor klubbens dommere?

KLUBBVETTREGLER

Har klubben utviklet et sett av klubbvettregler?
En liten kardemommelov som man som medlem av klubben forventes å følge?

UTDANNING/KURS FOR DOMMERARBEIDET – OFFISIELL OG UOFFISIELL

Skal man skape utvikling er man avhengig av å videreutvikle dommerne i klubben.
Formell: Klubben må ta stilling til hvorvidt klubben betaler og støtter opp om videreutdanning av dommere. Offisielle dommersamlinger fra regionen er et typisk eksempel.
Uformell: Klubbene bør avholde egne dommerkvalder hvor man tar opp temaer, dømmer på treninger og sikrer et godt dommermiljø for de som er interessert i å videreutvikle seg og bli bedre – dette på lik linje som klubbens spillere.

DOMMERENS ROLLE

Hvordan er dommernes rolle i klubben – hvordan kommuniseres det til resten av klubben?
Hvordan sikrer man at dommerne blir en like naturlig og sentral del av klubben som spillerne?
Klubben bør ha en plan for informasjonsarbeidet rundt dette.

ØKONOMI/BUDSJETT

Hvilke rammer ligger til grunn for

DOMMERARBEIDET I KLUBBEN?

Hvordan jobber vi med dommerarbeidet i klubben
Hvordan rekrutterer vi nye dommere, og hvordan holder vi på de dommerne vi har?
Utvikling, mentorordning, riktig dommerkontakt.

SAMARBEIDSMODELLER

Det er en klar trend at klubber samarbeider seg imellom med dommerarbeidet. Både på dommerkvoter og når det gjelder utvikling og sosiale tiltak. Eventuelt samarbeid bør være langsiktig og godt kommunisert.

SAMLINGER, REGIONALE TILTAK

Alle klubber bør ta stilling til tiltak i regi av regionalt og sentralt ledd, NHF.

DIALOG/KONTAKT REGION

Hvem i klubben er det som har dialogen med regionskontoret? Erfaring viser at god dialog mellom klubb og region sikrer en bedre og mer forutsigbar dommerhverdag.

KLUBBENS ÅRSJUL

Alle klubber bør ha et Årshjul som beskriver driften og viktige oppgaver. I denne planen bør og dommerarbeidet inkluderes. Mange klubber vil være tjent med å ha egne «dommer-hjul» som et arbeidsverktøy for dommerutvalget eller lignende.

ORGANISERING

Hvordan er dommerarbeidet organisert i klubben? Har klubben kun dommerkontakt eller har vi et stort dommerutvalg. Det finnes ingen fasitsvar, det viktigste er at man løser alle oppgaver og sikrer et godt system rundt klubbens dommere. Hvem taler dommernes sak i klubben?

Har dommerkontakten fast plass, eller møte rett i styret?

ARBEIDSINSTRUKS

Det å ha en arbeidsinstruks for dommerkontakt, mentor, utvikler og utvalg er med på å sikre at arbeidsoppgavene er avklart og vil i mange tilfeller gjøre det enklere å rekruttere personer til verv/arbeidsoppgaver.

FELLESARENAER I KLUBBEN

På hvilke arenaer sikrer vi at dommerne treffes, hvor resten av klubben samles. Dette kan være felles turer, turneringer eller klubbkvelder.

KONTRAKTER

Skal klubbens dommere ha kontrakt med klubben? Hva skal den inneholde? En standardkontrakt for dommere bør eventuelt benyttes.

NOTATER

A series of horizontal dotted lines for writing notes.

NOTATER

A series of horizontal dotted lines for writing notes.

